ч. 265 (13.464). Львів, понеділок 9. жовтня 1933. Poczłowa opłatą kapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і долар. Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Моральний капітал“.

ЖМІНКА РЕФЛЕКСІЙ ПІСЛЯ САМБІРСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Львів, 7. жовтня 1933.

Скінчився той единий свого роду судовий процес, який стільки місця займав у пресі впродовж останніх трьох тижнів, і довкола якого крутилися напевне всі розмови всіх українців у краю та поза його межами. Після проголошення присуду виїхали зі Самбора найближчими потягами обсерватори з ресорту державної адміністрації, політики й журналісти, які зїхались були туди з ріжних кінців Польщі. Вернуло тихе містечко на старі рейки свого спокійного життя. Формально — справа закінчена, — ще може хіба судовий епільоґ розіграється у Найвищому Суді. Але позитивне чи негативне вирішення касаційного відклику зовсім не рішає актуальности самбірського процесу. Його формальне закінчення є лише закінченням першого періоду тієї справи, яка далеко не обмежується судовою процедурою. Самбірський процес виріс до величини великої проблеми, — що більше: до цілого комплексу проблем, тісно звязаних з українською історичною долею та з нинішньою українською політичною дійсністю. Друга частина самбірського процесу щойно розпочинається. Полягає вона на теоретичних висновках із процесу і практичному їх пристосуванні. Полягає вона на підсумках „морального капіталу“, який випливає із того процесу, і то не в одному, а в ріжних напрямках, для ріжних заінтересованих цим процесом сторін.

Не нашою є річю для всіх сторін той моральний „капітал“ підводити і накидати його чинникам, які передусім самі, у власному інтересі повинні добути собі з самбірського процесу якнайдальше йдучу науку, не соромитись поглянути правді в очі й поставити всі крапки над „і“.

Це не є внутрішня справа державної адміністрації, яка адміністраційно-політична система правильна й доцільна на українських землях у Польщі та якими засобами слід поборювати явища, для держави немилі. Так само не є лише внутрішньою справою українського підпілля, як воно гадає поставитись до явища, на яке натякав уже городецький наглий суд (Мотика) та яке рубом стануло на процесі самбірському: страхітливого явища поліційних конфідентів у рядах революційної організації. Все це кровно заторкає ціле українське громадянство, весь український нарід, і тому нашим обовязком є звернути увагу, що самбірський процес не може остати без далекойдучих наслідків для нікого, хто лише не глядить на нього, як на звичайну ґазетну „сензацію“ та роздуту ґазетами „скандалістику.“

*

Тому не цікавить нас питання вини і кари тих, які сиділи у Самборі на лаві підсудних. Займались цим питанням оборонці, які — треба це льояльно признати, незалежно від евентуальних застережень щодо правильности тих чи інших оборончих ходів — находилися в дуже важкій ситуації, бо той процес давав працю подвійній скількості адвокатів, ніж було їх на лаві оборонців, та вимагав передусім присутности адвокатів-політиків.

Але й присутні у Самборі адвокати сказали багато, дуже багато. Ані не будемо їх слів повторювати, ані не будемо вдаватися у міркування на тему „недосказів“ процесу. „Сенс моральний“ процесу мусить сягати глибше та йти у відворотному напрямку, ніж ішло відгадування процесових загадок: не по лінії голосної сензації, а саме по лінії внутрішніх постанов, інколи може дуже непопулярних.

*

Сталося так, що сам факт убивства пок. Голувка відійшов у самбірському процесі якось на задній плян. Затемнили його дві особи: свідка радника Івахова для польської сторони (адже є фактом, що щойно після зізнань того свідка зросло зацікавлення процесом серед польських кол). та Романа Барановського.

На жаль, з приводу виступу того першого урядовця — не маємо змоги сказати того, що бажалиб, не користуючись навіть тією свободою, яку дає судова саля і права лави оборонців. Тому боїмося, що підкреслювання появи Романа Барановського може вразити наших читачів, як односторонній підхід. А проте ця поява є теж справді цілим окремим явищем, цілою окремою проблемою. Вона сягає аж до підстав організації українського підпілля, аж до головної організаційної засади, на якій спирається нинішне українське підпілля: засада масовости, гасла масового приєднування членів, ведення пропаганди серед мас та втягування мас у свої ряди, зокремаж і головно втягування у революційні ряди цілої молоді, ба — дітвори, — яка має теж ставати на службу ідеї революційної боротьби! Траґізмом віяло з виявлювання правди, як то молодий хлопчина, ґімназійний ученик, зраджував своїх товаришів тому, що хотів вернути на шкільну лавку, з якої його викинули, як то інший молодий, кволий хлопець, хворий на серце, пішов на поклик організації нападати на почту — стоючи одночасно у звязках з поліцією. Як інший, ідейний інтеліґентний хлопець заслужив собі на славу „українського Азева“ тому, що „хотів зреґабілітуватися...“ І падали там призвища і падали мотиви їх заломання, якого найважнішою причиною було те, що проводирі українського галицького підпілля у 30 рр. 20-го століття не рахуються з законами фізіольоґії, з несподіванками віку дозрівання та не вимагають у боєвиків зрілого світогляду, якого не можуть мати кільканадцятилітні діти.

*

Це тільки кілька думок, кілька рефлексій після процесу, який дає тему для цілих студій. Чи будуть ними займатись ті, які до нього покликані?!

Банкроти.

ДО ЧОГО ДОКОТИЛИСЯ МОСКВОФІЛЬСЬКІ ПРОВІДНИКИ.

Від Редакції: В міс. січні й лютому ц. р. помістило „Діло“ низку статтей, висвітлюючи господарку в москвофільських інституціях та організаціях. В цьому висвітленні і критиці не містилося би ще стільки лиха, якщо наведені у нас недомагання дотичилиб лише одної установи або організації. На жаль, вичислені у згаданих статтях дані становлять лише частину того лиха і зла, які запанували в цілій москвофільській партії.

Редакція „Діла“ з розмислом перервала поміщування дальшого матеріялу, щоби дати москвофілам змогу дати вияснення на поданий матеріял та заняти відповідне становище перед нашим і „своїм“ загалом.

Минуло давно пів року, а москвофіли не найшли способу, яким могли би себе і свою фатальну господарку в центральних установах оправдати. Замісць того, аби себе очистити, силкувалася „Земля і Воля“, орган т. зв. „Русскої Селянської Організації“, в березні ц. р. критикувати господарку в українських установах. Але спроба „З. і В.“ ганебно і так скоро провалилась, як і повстала. „З. і В.“ хотіла публікувати зловживання в українській кооперації і... згадала про ті проступки та зловживання, які сама українська фахова й політична преса гостро питувала, домагаючись прочищення атмосфери, що, як загально відомо, і переведено.

Даючи нині знову місце на сторінках нашого часопису справам, що відносяться до москвофільського табору, робимо це не для сензації, а з чисто народнього обовязку. Непогоджування з москвофільською політикою, тактикою і господаркою нуртує не лише серед українського громадянства, але відрух опозиції щораз то більше вкорінюється також серед самих свідомих москвофілів, як серед інтелігенції, так і серед селянства. Відрух цей, хоча проявився не зовсім по лінії українських національних інтересів, як про це свідчить хочби сецесія перед кількома роками з москвофільського табору найбільш організаційно спосібних одиниць під проводом Вальницького, Пелехатого, Годіватого й ін., які створили групу „Сель-Роб“, — то все таки цей відрух дає наглядний доказ, що живий елемент шукав і шукає нині виходу із задурманеного положення.

З матеріялу, який помістимо, переконаються шан. читачі, що дійсну москвофільську партію (провід) становлять нині в централі і на провінції одиниці, які або з огляду на старечий вік не мають уже потреби переводити реформи у своїх умах, або одиниці, що баламутять демагогією „русскій народ“ та роблять свою особисту карієру, аби ще рік або два вдержатись на поверхні. А якесь число несвідомих, що вірять у все, що не своє, — завсіди найдеться.

Якщо москвофільська партія вела би свою акцію десь на чужій території, для нас, українців, було би це може байдуже. Але що це діється у нас, такби сказати, в одній хаті, на одному подвірю, то для загального добра нашого народу повинна вся українська преса без огляду на ріжницю поглядів річево і змістово приступити до обєктивного поінформування нашого широкого загалу про те, що на нашій землі діється та повести акцію в напрямі сконсолідування і єднання всіх наших верств, клас і партій в один нарід! Аби це осягнути, прийдеться посвятити цьому ділу багато труду й терпеливости; треба буде відпирати багато атак, треба самозаперечення і самопосвяти, треба послідовности. Зате висліди, себто єдність і згода у сконсолідованім українськім народі, будуть історичною відплатою!

А тепер містимо голос з москвофільських кругів:

*

Все те, що діється нині в москвофільській партії, не може бути дальше толероване! Воно викликує відрух у людей, що не можуть мовчки дивитися, як непочитальні „русскі“, або й просто темні одиниці торгували і торгують нашою справою.

В цілім повоєннім часі зроджувалася і ферментувала у нашім таборі якась ідеольогія. В орієнтаціях і комбінаціях не було кінця. Русофільством, польонофільством, радянофільством, відтак у 1930 році українофільством, а опісля знову польонофільством кормили й годували москвофільські газети „Русскій Голос" і „Земля і Воля" своїх читачів та прихильників.

Цілими роками прихильники „общерусских" перекопань чекали на кристалізацію ситуації і політичної ідеольогії, але не діждалися і не діждуться. Бо безсовісні одиниці як жирували, так жирують і дальше на „єдинстві русского народу", мають відвагу і сміливість проголошувати на зїздах і торжествах промови, як вони старалися за святую Русь, за віру й етнмольогію! Без сумніву! Багато жертв понесли ідейні москвофіли за свої переконання, — але не понесли їх теперішні проводирі!

Крайня пора відкинути демагогію та поважно застановитися над тим, чи маємо дати себе цілковито знищити нашим недругам. Чи наші діти мають дальше виховуватись на громадян, з котрих одні мали би гинути за чужу для нас більшовицьку Росію, а інші за свій нарід? Чи підюджуванням брата на брата уторуємо дорогу до розвязки тої в нашому краю такої наболілої справи?

Аби покласти край такому просто несовісному політикуванню голосних патріотів, ми постараємося подати обширніший матеріял до публичного відома про всі проступки і промахи натури матеріяльної і моральної в московському таборі.

Передовсім звертаємо увагу селян сіл Сяніччини, Перемищини, Батятич к. Камінки Стр., Товщева к. Львова, Ляшкова к. Радехова, Джурина, пов. Чортків і т. д., що влаштовували торжества в честь талергофців або „дні русскої культури", на тих представників москвофільської партії, що до них приїздили. Це звичайно ті самі пани, себто: з „Ревізійного Союзу Русских Кооператив" п. Ганасевич або Плешкевич, від Т-ва Качковського п. Цебринський (без п-і Кокотайлової), від „Русскої Селянської Організації" ред. М. Марко, бувший міністр закордонних справ у міністерстві п. Марущака в Константинополі п. Д. Яблонський („сам" ред. Сірко-Білинський в останніх часах не має відваги показуватися людям на очі!), від клюбу ББ. посол М. Бачинський і лиш зрідка його са-

теліт о. Юзьо Яворський, або поплечник п. Бачинського, директор „Народного Дому" п. Ян Слезюк. Зібрані люди витали їх як дорогих гостей, деневе висилали навіть напроти них кінні бандерії, стрічали хлібом-сіллю, вислухували їх промов, підносились на хвилину духом, — але й на думку їм не приходило, що тут не діло в талергофцях, не діло в мучениках за „єдінство русскаго народа", але що тут звичайнісінький собі політичний гумбуг, записуваний в урядах на рахунок посла Бачинського! Такими й подібними „тріками" удержує він себе на комісарськім стільці в „Народнім Домі", саме і тільки при помочі наївних людей, що ще так недавно явно виступали проти нього і його широко відомої господарки в „Народнім Домі".

Приходиться лиш дивуватись, що саме ті „русскі", які ще недавно мали марку стійких і характерних одиниць та прилюдно пятнували всякі вчинки шкідників, нині з невідомих та невиясненних причин не тільки не можуть найти цивільної відваги, аби явно виступити в обороні свого достоїнства, але ще й захоплюються тими, від яких з погордою відверталися!

Всі, що цікавляться життям москвофільської партії, завважили, що від довшого часу преса тої партії ані словом не заікнеться про „Нар. Дім" та господарку в ньому. А чейже за час 6-літнього комісарювання посла Бачинського дійшов „Н. Д." до руїни і то через цілком непотрібне задовження в сумі двох мілійонів золотих! На які цілі позичувано гроші в банках, як їх в касі „Н. Дому" приходовано і розходовано, про це сенсаційні докази подав п. І. Липецький у процесі з п. Бачинським. І хоча доказувано руїнницьку господарку п. Бачинського, то проте він сидить дальше на комісарськім стільці, а банки в дорозі ласки відкладають ліцитацію з місяця на місяць. І так маєток вартости понад 8,000,000 зол. готов на ліцитації піти за 2 (два) мілійони

Але п. Бачинський нічого собі з того не робить, навпаки, він чує себе дуже добре, бо родить, за порадою своїх дорадників, коштом „Н. Дому" нову „галицько-русінську націю" з польсько-православними молитвословами та польсько-лемківськими підручниками.

Як уже згадано, трудно вірити, аби цей Бачинський, як моральний банкрот, міг найти серед „русских" таких прихильників, які з ним їдуть на села! Що більше: комітет „дня русскої культури" з Ляшкова висказує йому своє „благодареніе"! А в Сяноці патріотична істерія переходить у непочитальність: пп. Бачинського та Слезюка іменують „почетними членами" Талергофського Комітету! А що Центральний Талергофський Комітет у Львові не відважився такого іменування анулювати,— то профанація жертв Талергофу повна! Крайня пора, аби всі громадяни підняли гострий протест проти того роду надужить зі сторони одиниць в роді... п. Бачинського чи Слезюка, або й цілих комітетів, що жирують над духами жертв Талергофу!

До речі буде згадати, що на засіданні в Сяноці, на якім пп. Бачинського та Слезюка іменували „почетними членами", був присутній п. М. Цебринський, перший заступник голови „Русскої Селянської Орґанізації" та член „Талергофського Комітету". Цей пан ні словом не протестував проти іменування **русінських** патріотів членами „русского" комітету, а навпаки: захоплювався разом з іншими обіцянкою, що п. Бачинський не тільки постарається дальше відсунути ліцитацію „Бескиду" на три місяці, але ще й виробить для нього кредити! (Так як для „Защити Землі"??).

І так не якісь ідейні мотиви, але обіцяний гріш рішив про ту номінацію „почетними членами" вище згаданих панів! Цікаво, де та честь, про яку п. Цебринський любить говорити, твердячи з патосом, що радше волить „с честью умереть, лиш бы украинцам не продаваться"?! (А кому він продається?).

До якого низького рівня взагалі упав провід москвофільської партії, видно найкраще з маркантних подій останнього часу:

„Земля і Воля" та „Русскій Голос" поміщують описи талергофських свят дуже обережно, подають до відома імена делеґатів, але промовчують такі чесні імена, як п. п. Слезюка та Бачинського. Навіть такі редактори, як п. Білинський відчувають, що не лицює тих „талергофців" з дійсно потерпівшими в Талергофі мішати! Одначе це не перешкоджує п. Білинському у слідуючім числі своєї газети висказувати „благодареніе" делеґатам, яких у попереднім числі умисно пропустив!

Заохочені тріюмфальними стрічами та іншими „побідами", пп. Бачинський та Слезюк хочуть перевести реформу та реорґанізацію цілої москвофільської партії!

Дня 22. серпня ц. р. на довірочних зборах в льокалі „Р. С. Р. К." п. Слезюк при підтримці посла о. Яворського назвав себе „представником влади" та заявив, що оскільки „русскі" хочуть жити, то він їм великодушно на це позволить, одначе вони мусять: 1) змінити назву „Русскої Сел. Орґанізації", 2) змінити „совіт", себто виділ „Р. С. О.", з тим, що головою виділу мав би стати він, себто Слезюк, або щонайменше п. Бачинський, 3) змінити політичну тактику, 4) поручити йому контролю „русскої" преси, 5) рішитися застосувати національну квестію до кожночасних потреб ситуації і його, п. Слезюка, диктату.

Деяким учасникам цього зібрання збиралося на плач, що такий хоробливий невврастенік, як п. Слезюк, загадав бути Гітлером та почав щось про політику белевдіти. Іншим збиралося на сміх, вони дивувалися, як то взагалі могло статися, аби люди зрілі та поважні в таких тяжких часах економічної скрути та голоду могли слухати такого п. Слезюка. На жаль, були ще й учасники, які зітхали до неба та мріяли, коли п. Слезюк стане диктатором, та зробить їх санаційними послами до сойму!

Ціла ця забава ділялася у часі, коли буквально всі москвофільські товариства та установи завдяки званим патріотам істнують лиш на папері, як про це в чергових числах поговоримо. Тоді й розглянемо ті темні сили, які не лиш спричинили руїну „русских" товариств, але ще й послідовно почали нищити всіх наших селян без огляду на приналежність їх до того чи іншого табору.

На шкільному фронті.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ У СПРАВІ ШКІЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ І Т. ЗВ. ШКІЛЬНИХ САБОТАЖІВ.

Центральний Комітет УНДО, заслухавши звідомлення про т. зв. шкільні саботажі, які мали місце в останніх тижнях у кількох галицьких і одному волинському повіті, стверджує:

1) Польська шкільна політика позбавила українське громадянство всякого впливу на власне шкільництво і виховання своєї дітвори, зредукувала стан посідання українського державного шкільництва до стану, який не відповідає чисельности і культурним потребам українського населення, а врешті утруднила, а то й унеможливила тому населенню боротьбу за державне та розбудову приватного шкільництва.

Така політика має на меті:

а) при допомозі шкільного виховання переводити денаціоналізацію українського народу,

б) зменшити продукцію української кваліфікованої інтеліґенції, як провідної верстви народу,

в) позбавити широкі верстви народу доступу до освіти, а за тим обнизити загальний рівень їх культури і поглибити анальфабетизм.

2) Того роду шкільна політика влади, відтак безуспішність таких засобів боротьби, як шкільний плебісцит а також непідготованість українського загалу до безупинної масової боротьби за школу викликала зневіру серед деяких кругів українського громадянства, а головно серед молоді, та вслід за тим довела до пристосування деяких засобів боротьби, які вважаємо недоцільними та й шкідливими для української справи. Такими недоцільними і шкідливими засобами боротьби є т. зв. шкільні саботажі, як: биття шиб у школах, здирання шкільних вивісок, державних відзнак і портретів, нищення польських книжок і внутрішньої обстанови, а вкінці фізичний терор та побивання польських дітей і учителів. Так звані шкільні саботажі не є ніяким засобом боротьби за школу, а навпаки, вони шкодять тій боротьбі. Такими засобами не вів боротьби за школу ніякий нарід у світі. В додатку шкільні саботажі дають притоку владі до репресій, як до винагороди шкіл, до уставлювання варт, до арештів і засудів, до утруднювання праці освітнім і господарським товариствам.

З усіх тих причин Центральний Комітет осуджує шкільні саботажі і перестерігає українське громадянство перед такими недоцільними і шкідливими для справи взагалі, а для боротьби за школу зокрема, засобами боротьби.

3) Центральний Комітет взиває українське громадянство до якнайбільшої активности на шкільному відтинку згідно з інструкціями і вказівками покликаних до цього чинників.

У теперішню, незвичайно грізну для всієї майбутньости української нації хвилю лише почуття відповідальности і розвага в доборі засобів боротьби збереже націю і дасть їй силу протиставитися ворожому наступові

——о——

Виладнують конвенцію про охорону меншин.

В пятницю скінчилася меншинна дебата в шестій т. зв. Комісії Союзу Народів. Після промови швайцарського делегата Рапара, що спротивився німецькій концепції Келера, промовляв делегат Югославії Фотіч, що зясував становище Малої Антанти і Польщі супроти англійської пропозиції в справі меншинної процедури. Фотіч пригадав, що меншинні трактати передбачують, що тільки Рада є компетентна в справі устійнення процедури. Про процедуру можна буде дискутувати після заладження конвенції про охорону меншостей. Вкінці покликано підкомітет 12 держав, до якого відослано різні проекти, предложені комісії.

За напад на почту в Трускавці.

Перед присяжними суддями в окружному суді в Самборі розпічнеться в понеділок, 9. ц. м. розправа проти Петра Лоцуняка, б. учня VI. кл. гімн. Михайла Лабуська, салінарного робітника, Миколи Ількова, масаря та Евгена Петрова, абс. IV. кл. гімн., обвинувачених у нападі на почту в Трускавці дня 8. серпня 1931 р. До учасників у нападі зачисляють теж Василя Біласа і Дмитра Данилишина, страчених на основі присуду наглого суду у Львові, та Михайла Гнатова, що живе за границею.

Розправа розписана на 5 днів. Предсідником трибуналу буде суддя д-р Купровський, обвинувачує віцепрокуратор д-р Зельонка.

—o—

Жиди в Ню Йорку.

НЮ ЙОРК. 22. вересня (Вл. кор.) Рошгашана — жидівський новий рік пригадав світові, як багато жидів живе в Ню Йорку. Раннім равком вуличні, підземні та надземні залізниці повні, як звичайно. Але, як прийде 8. або 9. година, коли то бюрові робітники ідуть до праці, вже надобре пізнати зміну. Місця у возах доволі, можна навіть і сісти. А звичайно годі двері воза замкнути за людьми, що входять до середини.

Вулицями, куди їздять авта, можна свобідно і без небезпеки перейти з одного хідника на другий. А у звичайному часі пересічний нюйорчанин боїться переходити поперек вулиці, доки полісмен не дасть знати, що рух застановлений для перепущення поперек інших возів та пішеходців. Здається, що принаймні половини авт бракує на вулицях.

Навіть в околиці ратуша (Сити Голл) ґаґеґарські крамниці позамикані. Видно, що велика часть продавців це жиди. Богато склепів навіть в околиці Волл Стріту цілком не отвирані через кілька днів, а вже дільниця Мангеттен в околиці т. зв. Іст. Сайду, якби опустіла.

Лише ті, що чистять черевики, бігають від одного рогу вулиці до другого зі скриночками на плечах та заговорюють прохожих: „Ходіть, вичищу вам спокійно черевики. Сьогодні жидів нема. Нема чого спішитися. Якби то гарно було, якби все були жидівські свята!“

„А що це за спокійне місто булоб, отой наш Ню Йорк, якби так в ньому взагалі жидів не було“ — відказує прохожий.

В синагогах, переповнених ущерть, і з спеціяльно навятих прилюдних ґалях, повнісінько людей. Всі більшовицькі агітатори збираються в жидівських синагогах. А рабіни раз мають свобідну тему, щоби не вразити вуха більшовиків. Вони проповідують цього року проти Гітлера. При тій нагоді дісталося й Фордові за те, що він перед кількома роками видав книжку про жидівську світову конспірацію, а крім того у своїм тижневику „Дірборн Індепендент“ постійно агітував проти жидів. Опісля він покаявся і відкликав всі напасти, але жиди йому цього не забули. Тепер в синагогах рабіни кажуть, що Форд своїми книжками вплинув на Гітлера. І тому за теперішнє переслідування жидів у Німеччині рабіни обвинувачують Форда.

—o—

Бомби в Палестині.

ЄРУСАЛИМ, 7. 10. ПАТ. У Бейруті в огороді німецького консуляту вибухла бомба. Рівночасно найшли на брамі консуляту транспарент із протигітлерівським написом. Поліція підозріває, що атентат був ділом комуністів. Будинку німецького консуляту пильнує тепер спеціяльна поліційна стежа. У звязку з атентатом німецький консуль зложив протест у мандатової влади

—o—

По широкому світі.

— Національний конгрес американського леґіону вирішив резолюцію, якою спротивився визнанню Радянщини Зл. Державами і зажадав видалення комуністів-чужинців із Зл. Держав.

— Замаховець на Дольфуса. Дертіль призвався, що був членом націонал-соціялістичної партії.

— В парку біля Голівуду згоріли, на основі останніх обчислень, 72 особи а 125 попеклося.

—o—

Рільничий саботаж у Радянщині.

Передовиці „Ізвестій“ та „Правди“ з 6. ц. м. потверджують новий зріст рільничого саботажу на Україні, північному Кавказі, в области долішньої Волги і південній частині центральної чорноземної области. На Україні, в долішній области Волги і Кавказі достави збіжа йдуть щораз поволіше. В центральній чорноземній области, на долішній Волзі і північному Кавказі осінна сівба йде гірше як торік.

Більшовицька преса бє на алярм, домагаючись якнайгостріших репресій проти опірних селян.

На протестаційному фронті.

ПОВІТОВА НАРАДА В СЯНОЦІ. ПРОТЕСТИ ПРОТИ ПОДІЙ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ І ПРОТИ ВВЕДЕННЯ ДО НАРОДНІХ ШКІЛ Т. ЗВ. „ЛЕМКІВСЬКОГО“ БУКВАРЯ.

На поклик Українського Громадського Комітету Ратунку України скликав **д-р Василь Блавацький** повітову нараду в Сяноці на суботу 16. вересня 1933. На нараду прибув посол **д-р В. Загайкевич**, який теж насвітлив приявним жахливі події на В. Україні. У своїм гарно обдуманім рефераті предеґент насвітлив змагання російської нації поневолити Україну та інші сусідні народи. На основі історичних фактів, від переяславської умови почнаючи, Росія послідовно старалась запанувати над Україною, обмежуючи постепенно загарантовані переяславською умовою її права та вольности. І деспотичний більшовицький режім веде таку саму імперіялістичну великоросійську політику, яку вели царські уряди супроти України, лише в значно більших розмірах. Систематичним виголоджуванням українського народу, масовим засиланням на Соловки і в підбігунову тайгу та масовими розстрілами, а тепер нагальним нищенням культурних надбань українського народу, більшовицькі опричники намагаються зломити змагання української нації до самостійности та незалежности і закріпити на все за собою панування над велитенськими богацтвами України.

По рефераті приявні приняли одноголосно протестні резолюції.

Одночасно по рефераті у справі заводжування до народніх шкіл на Лемківщині т. зв. „лемківського“ букваря з метою віддідити лемків від українського народу приявні одноголосно приняли отсі резолюції:

1) Протестуємо проти вводження до шкільної науки української дітвори на Лемківщині букваря для першої кляси вселюдних шкіл, виданого державним видавництвом шкільних книжок у Львові 1933 р. як неграмотного елябورату, зладженого лишень у політичних, а не в освітньо-педагогічних цілях, а саме в ціли баламучення найдальше на захід висуненої вітки українського народу, яка „говором“, уведеним до цього букваря, ніде не послуговується, та в ціли відокремлення цієї вітки від національного українського пня.

2) Взиваємо компетентну шкільну владу, себто Кураторію у Львові та повітову шкільну раду в Сяноці, усунути негайно цей підручник з народніх шкіл.

3) Закликаємо лемків постояти свідомо і непохитно в єдности з цілим українським народом проти затій на розбиття наших національних сил та в обороні національних і релігійних прав українського народу на Лемківщині.

4) Взиваємо політичний український провід піддержати цю справу у компетентних чинників та підняти її на соймовому терені, щоби цей буквар усунено негайно з народніх шкіл на Лемківщині.

По тригодинній нараді провідник Зборів д-р В. Блавацький замкнув нараду в год. 12.30 вполудне, дякуючи послові Загайкевичеві та приявним за участь.

„Нація про яку ніхто не знає“.

У льовдонському тижневику „АНСЕРС“ („Відповіді“) появилося кілька дуже цікавих статтей про Україну. Пише їх сам редактор цього тижневика, повернувшись недавно з подорож по Східній Европі. Щоб запізнати український загал, зі змістом статтей, подаємо уривки з числа за тиждень, що кінчиться 7. ц. м.:

„**Нація про яку ніхто не знає.** — Даремно будете шукати на мапі за українською державою“, починає автор. „Коли запитаєте перших шість людей, що їх стрінете на вулиці, де живуть українці, то закладаюся один до десять, що жаден з них не відповість вам. Бо українці це нація, про яку ніхто не знає.

„А прецінь, сорок міліонів цієї здорової селянської раси живе тепер в Европі. Є їх стільки як англійців та валійців разом. Числом перевищають вони поляків, або румунів, болгар, або мадярів. Побіч росіян **вони є найбільшою нацією на сході Европи.** А все ж, їх нема на мапі. Як пояснити таку загадку?

Далі йде короткий нарис української історії, в якому автор порівнює українців до британців. „Через їх витревалість і впертість називають їх (українців) „Кельтами Сходу“.

„...українську землю поділено поміж Радянщину, Польщу, Румунію і Чехословаччину.“

„Офіціяльно, в урядових закордонних справах, вичисляється українців поміж іншими „меншостями“, себто народами, які живуть під чужим правлінням, а не під своїм власним. Тимчасом, в дійсності, становлять вони цілу націю, що живе в неволі. Нація, яка наприкінці боротьби, що тревала століття, таксамо як і на початку її, не далася зломити ні переслідуваннями ні гнетом, але жадає належного права, щоби сама могла правити сорока міліонами людей, що мають спільну мову та є спільного походження.“

Дальше звертає автор увагу на велику національну свідомість українців, любов до своєї поневоленої батьківщини. Торкаючи справ українців під Польщею, автор згадує високорозвинений кооперативний рух, згадує і важке положення українського селянства, де часто одна родина не бачить більше готівки за рік як півнайтість одного фунта штерлінгів...

(Укбюро, Льондон.)

—o—

Економічний огляд.

Польська хроніка.

СУБСКРИПЦІЯ ПОЗИЧКИ ПОКІНЧЕНА. — СПЛАТА НЕ В 6, А В 10 МІСЯЦЯХ?

Скорочений речинець підписування позички покінчився майже трикратним покриттям первісно означеної квоти. Відомий економічний спец польського уряду п. І. Матушевський у статті поміщеній у „Ґазеті Польскій" пропонує, щоби з надвишки зробити резерву для буджетового дефіциту в майбутньому буджетовому році. Він обраховує, що позичка може покрити 15-місячний дефіцит у буджеті. Тому радить розложити рати при вплаченні позички не на 6, а на 10 місяців. Особливо необхідне це для світа урядовців і працьовників. Краківський „Час" іде ще дальше. Він пропонує навіть 12 місяців для сплати позички і розтягнення цієї полекші також на промисл і хліборобство, які не з резерв, а з оборотових фондів підписали позичку. Досі уряд не скористав ще з цих порад.

ЗИСКИ З ОБНИЖЕНОЇ ВАРТОСТИ ДОЛЯРА.

Заломаний курс доляра приніс зі собою поважні користи для тих, що були задовжені в Злуч. Державах П. А. Польський скарб зискав на ріжниці курсу 400 міл. золотих, а польські банки, промислові інституції і самоврядування 200 міл. золотих. У сумі зиск цей виглядає зовсім поважно, бо 600 міл. зол.!

РОЛЯ КАРТЕЛІВ У ПРОДУКЦІЇ.— ПЕРЕД РОЗВЯЗАННЯМ „ЦЕНТРОЦЕМЕНТУ".

Великого шуму наробив у Польщі факт, що уряд припинив діяльність цементового картелю. Це сталось 18. м. м., а картелевий суд потвердив це рішення 27. м. м. „Центроцемент" (назва картелю), що обєднує 5 чинних і 10 нечинних фабрик (останні беруть т. зв. „постойове"), стоїть тепер перед розвязанням. Про це рішатиме 16. ц. м. картелевий суд. — Справа картелів не від сьогодні стоїть у Польщі гостро. Їхня еґоїстична політика була причиною появи „картелевого закону" 28. березня ц. р. Проте ціни скартелізованих продуктів, без огляду на натиск уряду, залишились високі. Ножиці дальше міцно розтворені, як це бачимо з індексу цін. І так у серпні індекс цін сіль.-госп. продуктів був 39.9 (1928 — 100), а індекс цін пром. продуктів, потрібних селянам 73.2. Та разом із тим цікаво приглянутись ролі картелів у заг.-польській продукції. Згідно з обчисленнями варш. Інституту дослідів господ. конюнктури і цін 50 картелів партиципує в продукції, що призначена на внутрішний ринок у Польщі, в 37 відсотках. Скартелізована продукція виказує високий ступінь концентрації. І так: 73 відс. цієї продукції належить до 5 великих картелів (вугілля, залізо, бавовняна пряжа, цукор, ютові тканини), 10 відс. на 3 середньо-великі (папір, цемент, чесана пряжа), решта 17 відс. належить до 48 менших картелів. Щодо форми, то 39 картелів (43 відс. продукції) є синдикатами і концентрують продаж, 8 картелів (39 відс. продукції) регулюють збут і ціни, 9 картелів (19 відс. продукції) мають інші організаційні форми. — Появилась вістка, що уряд продовжатиме акцію проти деяких упертих картелів, які не хочуть рахуватись з вимогами кризи і ведуть політику високих цін. Дотичить це в першу чергу дріжджевого і вугіляного картелю. Подешевлення вугілля мало б з уваги на близьку зиму для всіх велике значіння.

Світова хроніка.

ПРОДУКЦІЯ РОСТЕ І ЗБУТ РОСТЕ. ЦЕ СТВЕРДЖУЄ ЖЕНЕВА.

Розглядаючи госп.-фінансову ситуацію в світі II. Комісія Ліґи Націй ствердила, що в році 1932-33 конюнктура безумовно поліпшилась. Продукція від липня 1932 до липня 1933 зросла дуже поважно. І так! у Зл. Д. П. Америки на 70 проц., у Франції на 22 проц., в Німеччині і Японії на 18 проц., в Канаді на 11 проц. Пересічний зріст у цілому світі (без Радянщини) на 30 проц. Таксамо збут покращав. З даних, що дотичать 49 держав, які репрезентують 9/10 світової консумції, виходить, що ця консумція зросла на 10 відс. Разом із тим поліпшилось положення на ринку праці.

НА ШЛЯХУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МАЛОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ АНТАНТИ.

Ми згадували вже на цьому місці про конференцію в Сінаї. Накреслена вже на попередній конференції в Празі й обговорена докладно тепер у Сінаї госп. програма вказує на те, що родиться новий господарський бльок держав Малої Антанти. В програму входять такі справи: нормалізація в хліборобстві і в промислі, уніфікація й узгіднення справ залізн. комунікації, воздушної, почтової і річної, однородність метод у статистиці, торговельному праві й в митній політиці. Крім цього держави М. Антанти хочуть завести однакову монетарну політику у своїх емісійних банках і випрацювати пляни виміннної торговлі.

ІНФЛЯЦІЯ ЧИ СТАБІЛІЗАЦІЯ ДОЛЯРА?

В господарській революції, що її переживають тепер Злуч. Держави першорядну ролю грає плинкість курсу доляра. Фармери, заінтересовані в дешевизні гроша, натискають міцно на Рузвельта, домагаючись дальшого обниження вартости доляра. Зате банкові і промислові кола противляться проголошенню справжньої інфляції, вказуючи на те, що тільки стабілізація курсу валюти може зберегти Америку перед лихими наслідками великого господарського експерименту. Небавком ожидають офіціяльної декларації Рузвельта, в якій він заявить своє бажання устійнити курс доляра і обіцяє вернутися по змозі чимскорше до золотого паритету. Ця вістка зродилась підчас американсько-англійських переговорів про довги, коли справа стабілізації фунта і доляра у взаїмній реляції висунулась на передове місце. Обом англьо-саксонським велитням іде теж про створення нового мірила вартости для стабілізації інших валют, які зірвали з золотим паритетом. Щоправда Рузвельт хоче відволікти розвязку питання: „інфляція чи стабілізація" до зимової сесії сенату. 57 сенаторів, прихильників дальшого обезцінення валюти, це поважна загроза стабілізації.

В. Н-вич.

Німеччина домагається рівновартости в зброєннях.

Німецький шарж д' афер у Льондоні, князь Бісмарк відвідав 6. ц. м. англійського міністра закорд. справ Саймона, повідомляючи, що німецький мін. закорд. справ Нойрат не приїде в понеділок до Женеви, і при тій нагоді зясував становище німецького уряду в справі розброєння. З його слів виходить, що німецький уряд рішучо противний якому-небудь, 4-літному чи іншому пробному періодові, в часі якого Німеччина мала би піддатися спеціяльним умовинам. Німеччина домагається рішучо виконання декларації Мекдональда з 11. грудня м. р., яка прирікає Німеччині рівноправности в зброєннях. Оскільки великодержави хотять задержати свої дотеперішні типи зброї, то Німеччина рішучо домагається для себе таких самих прототипів.

Заява німецького представника викликала в політичних колах, англійських і французьких, фатальне враження. Уважають її рівнозначною з відкиненням пропозицій, предложених у Женеві Німеччині мін. Саймоном від Анґлії, Франції, Італії й Америки та поважною перешкодою для женевських розмов на другий тиждень.

Франція заповідає інфляцію в Німеччині.

ПАРИЖ, 7. 10. ПАТ. Французькі часописи звертають увагу на фатальний фінансовий стан Німеччини. Боротьба з безробіттям, яку енерґічно веде ґітлерівський уряд, захитала поважно фінансами Німеччини. Весь буджетовий дефіцит Німеччини, що останньо виніс 3 міліярди мк., годі покрити закордонними позичками. Великанський плян прилюдних робіт, здійснюваний Гітлером, може, на думку, „Ль Гом Лібр" скінчитися фінансовою катастрофою. Найправдоподібніше Німеччина мусітиме завернути до інфляції. Так думає теж „Ль Ордр", яка звертає увагу, що німецький Державний Банк звернувся до Банку Міжнародніх Виплат у Базелі, щоби затвердив зміни в його статуті. Справа в авторизації принимання державних і комунальних вартісних паперів як забезпечення емісії банкнотів. Така спроба може бути початком інфляції.

Небезпечні поголоски.

БЕРЛІН, 7. 10. ПАТ. Берлінський надзвичайний суд засудив одного робітника на 10 місяців вязниці за розповсюджування ріжних поголосок про причини пожежі райхстаґу. Прокуратор у своїй промові зазначив, що після присуду державного трибуналу в лайпціґському процесі за поширювання таких поголосок будуть карати вязницею до 5 років.

Неспокій в Ірляндії.

ДЕБЛІН, 7. 10. ПАТ. Вчора, коли ґен. О'Дафі, провідник партії аєдиненої Ірляндії, переходив вулицями міста Тралі, удаючись на партійні збори, юрба напала на ґенерала і його товаришів. Це викликало вуличні заворушення й бійки, які зліквідував щойно військовий відділ, спроваджений з Корку. Ґен. О'Дафі ранений в голову.

Всі мусять бути сильні.

Умовина міжнароднього порозуміння.

ПАРИЖ, 7. 10. ПАТ. „Еко де Парі" оголошує розмову представника тієї газети з диктатором Італії Мусолінієм. Говорячи про загально-европейські політичні проблеми, Мусоліні зазначив, що демократичні уряди не змогли уникнути війни, бо війна на думку Мусоліні є висл ідом недостачі рівноваги між слабістю одних і силою других. Коли всі сильні, то всі себе поважають, бояться себе взаїмно і розуміється, всі прямують до порозуміння. Парляментаризм не вмів не тільки уникнути війни, але й не зумів зберегти солідного й довготревалого миру. Треба прямувати до того, щоб Европа нарешті зрозуміла, що теперішня ситуація не може довго тревати. Европа повинна стерегтися небезпек, які грозять їй знутра і ззовні. Забувається про те, що є Азія. Дальше Мусоліні заповів, що задумує ввести до італійської конституції великі зміни, які зроблять теперішній лад ще більш корпораційним, вкладаючи обовязок контролі над продукцією на корпорації замісць на державу. Пора скінчити зі старими ідеями ліберального капіталізму, ствердив Мусоліні. Хочу створити корпорації для промислу й рільництва залежно від роду вироблюваних продуктів. Я запевнив політичний порядок і маю вільні руки до праці над приверненням економічного ладу. Мусоліні скінчив розмову запевненням, що фашизм працює для миру і тільки для миру.

—o—

Німецька боєва готовість.

ПАРИЖ, 7. 10. ПАТ. В нинішньому „Пті Журналі" плк. Мань обговорює боєві здібности німецьких штурмових відділів. В дні 1. січня ц. р. ті формації числили 450.000 вояків і 30.000 старшин. Вони відбувають військові вправи як правильна армія. Версайський трактат забороняє Німеччині переводити мобілізаційні засоби. Німці знехтували цю заборону, бо мобілізацію вже зреалізовано. В Нірнберзі змобілізовано 200.000 вояків, в Темпельгофі 180.000 вояків, яких привезено спеціяльними потягами і вантажними самоходами. Німеччина може перетранспортувати тих 200.000 вояків на протязі 10 годин на французьку границю. Подібно з Темпельгофу можна перевезти в тім самім часі 200.000 вояків на польську границю.

Зброї теж Німеччині не бракує. В одній ґарнізоні на східній границі находиться 50.000 крісів і 4.500 скорострілів. Серед таких умовин Німеччина може собі легко позволити на заміну Райхсвери на міліцію, бо армію творять властиві штурмові відділи.

—o—

Женевські розмови перед крізою.

ЛЬОНДОН, 7. 10. ПАТ. Вся англійська преса без виїмку ствердж ує, що враження німецької відповіди дуже відємне та що женевські розмови стоять перед крізою. Часописи підкреслюють, що відмовне становище Німеччини супроти зроблених їм пропозицій іде ще дальше, ніж це закомунікував учора делеґат Гітлера Бісмарк міністрові Саймонові, бо Гітлер відкинув рішучо також всякі суґґестії розвязання штурмових відділів і Штальгельму.

Консервативні і радикальні часописи оцінюють згідно ситуацію стверджуючи, що В. Британія мусить тепер держатися Франції й взмовляє її заключити розбройну конвенцію без участи Німеччини.

Стан облоги в Катальонії.

Як повідомляють із Мадриду, на спеціяльне прохання Заморри місії створити новий еспанський уряд піднявся д-р Маранон, визначний вчений і письменник, що відограє велику ролю в інтелектуальному житті Еспанії. Д-р Маранон був кандидатом на президента еспанської республики.

Тимчасом в Катальонії оголошено стан облоги, видано розпорядок у справі видалення з краю небажаних чужинців, заведено превенційну цензуру часописів, обмежено громадянську свободу, свободу товариств, заборонено страйки і т. п. Створені наглі суди будуть видавати присуди до 15 днів.

На піхоту.

ВІДЕНЬ, 7. 10. ПАТ. „Райхспост" повідомляє, що канцлер Дольфус пішов учора вечором несподівано на піхоту зі своєї хати до церкви св. Степана. Там молився при престолі Богоматері. Канцлерові товаришили міністр скарбу д-р Буреш і два секретарі.

—o—

НОВИНКИ

— Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Відома кравецька робітня у Львові ВАСИЛЯ ГРЕСЯКА перенесена під ч. 23 вул. Сикстуська, III. сходи, I. пов. Приймає замовлення на 40 проц. дешевше на мужеські вбрання, реверенди. Найліпші матеріяли на складі. 463 2—20

— **Перестудитися восени дуже небезпечно.** Тому вже найвищий час купити собі теплий і дешевий раглян в одинокій українській фірмі ТЕ-КА, Львів, ул. Трибунальська ч. 1. 480

— **Нова крамниця Народньої Торговлі у Львові.** На днях отворила найстарша наша кооперативна централя у Львові, Нар. Торговля, пяту з черги свою крамницю у Львові на Личакові при площі св. Антонія. Поширення кооперативних станиць Народньої Торговлі у Львові витає наше громадянство з правдивою радістю, бо склади Н. Т., оперті на 50-літній досвід у ділянці кооперативній, тішаться найкращою опінією щодо обслуги, добірного і дешевого товару не тільки серед нашого громадянства, але й серед сусідів. З отворенням нової крамниці у Львові поширила Народня Торговля сітку своїх станиць до числа 32, в цьому в Галичині 27, на Волині 5. Зазначуємо, що в повоєнній добі отворила Народня Торговля 13 нових станиць. Не сумніваємося, що українське громадянство на Личакові сповнить свій національний обовязок, закуповуючи всі потрібні товари в ново-отвореним складі при площі св. Антонія або в складі при вул. Личаківській ч. 155. — **О. С.**

— **Краєва хроніка.** На Покутті впала температура до 5 ст. нижче зера, а в горах до 11 ст. морозу. — Суд присяжних у Коломиї засудив Миколу Яцика і Василя Шумеду із Заболотова на 3 роки вязниці за грабункові напади. — До заведення для божевільних у Кульпаркові привезли зі Снятина студентку львівського університету С., яка приготовляючись до іспиту, наслідком перемучення занедужала на умі. — До городського суду в Перемишлі добувся в ночі злодій і перешукав бюро судді Криницького, шукаючи мабуть за якимсь актом. — В Добромилі відобрав собі життя з причини фінансових клопотів Альфред Каліш, студент торговельної школи. — В Яворові пов. Косів застрілив хтось Арона Файгера, мабуть задля пімсти. — В копальні нафти в Бориславі згинув 60-літній робітник І. Фурманек, попавши через необережність між колеса машини.

— **Пожежі.** В Пятничанах пов. Бібрка вибухла в хаті Івана Заремби пожежа, що поширилася на сусідні будинки. Згоріло 6 господарств разом зі збіжем і господарським інвентарем. — В Рагці пов. Станиславів згоріли чотири господарські загороди. Шкоду обчислюють на 14.000 зол.

— **Затроєне весілля.** В Новосілках острівської громади затроїлося самогоном підчас весілля питеро осіб. Один із них, 56-літний Францішок Козловський умер по дорозі до шпиталю. Між затроєними находиться теж „молода", Анна Андручківна.

— **Опришок заповів гостину.** Нескоплений опришок Гуцульщини Чайковський вислав кільком богатим горожанам Заболотова листи. Повідомляє, що відвідає їх і просить приготовити більшу готівку. Поліція поробила заходи, щоби Чайковського схопити.

— **Арештували вбивників листаря.** Краківська поліція арештувала вбивників листаря Пшебінди та Зіскіндів. Назвища вбивників держать у тайні. Вбивники стануть перед наглим судом. Грошей, що їх вбивники забрали листареві, покищо не віднайшли.

— **Офіцир засуджений за комунізм.** У варшавськім апеляційнім суді відбувся процес засудженого на 5 років вязниці за комунізм б. поручника 1. п. шволежерів Стшешевського, відзначеного ордером „віртуті мілітарі". Стшешевського арештовано, коли виносив 5.000 комуністичних відозв з друкарні, а ревізія в мешканні викрила комуністичні книжки. Суд затвердив присуд першої інстанції.

— **Великі зловживання в модлінській твердині.** Військовий слідчий суддя у Варшаві веде слідство в справі зловживань, викритих військовою контролею в модлінському батальоні. Зловживання сягають кількох сот тисяч зол. Обвинувачено 11 осіб, між ними поручника Моліна.

— **Швець археольогом.** У Больонії помер визначний археольог Анджельо Фінеллі, автор двох цінених книжок „Больонія у 1000 році" і „Больонія з Дантової доби". Його справжня професія — шевство. Коли одного дня він ніс черевики до одного клієнта зупинився на вулиці і глянув у розкопану робітниками яму. Тоді ствердив він, що останки муру в цій ямі виглядають так, якби були ще з римських часів. Коли він поділився своїм поглядом зі знавцями, вони заявили йому, що він має археольогічний талант. Від того часу замісць робити черевики, Фінеллі почав займатися розкопками.

— **Проти безбожницької пропаганди.** Ватиканський щоденник „Оссерваторе Романо" виступив гостро проти атеїстичної пропаганди, яку веде большовицька влада, випускаючи почтові наліпки з протирелігійними рисунками. Часопис покликується на міжнародню почтову конвенцію, що заборонила подібні почтові знаки. Вкінці зазначує, що смішні є чутки про порозуміння між Апостольською Столицею і тими, що з уряду займаються поборюванням релігії.

— **300 бутельок вина за книжку.** Власник виниць і продуцент вина Мерсо в Діжон уфондував літературну нагороду 300 бутельок білого вина власного виробу. Цього року признано вдруге ту літературну нагороду. Одержав її Гастон Рупнель за книжку „Історія французького села."

— **Ріжні вістки.** На підставі останньої статистики Франція має тепер 496 осіб з майном більш міліона франків; 10 літ тому було таких міліонерів 600. — Від 8. до 11. жовтня радитиме в Букарешті конгрес нумізматиків. — У Баден-Бадені відкрили офіціяльно гру в рулетку у салі живцевого касина; гру почав найстарший місцевий громадянин, що памятає ще салю гри з 1872 р. — У Больонії помер визначний археольог Анджельо Фінеллі, з професії швець.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вороги гумору.

Буває нераз так, що встанеш рано з зовсім неоправданим гумором. Всьому винні тут невідповідальні сни, переборщені надії, нездорові фантазії. Виспиш чи виміркуєш собі зміну часів, режиму, карти Европи і так тобі добре, як давно вже не було.

Вийдеш на вулицю легкий як перце, усміхнений як Кепура, щасливий як міністр без теки і здається тобі, що сонце краще світить, люди стали ліпшими, а кріза остаточно і невідкличпо витягає копита.

В підскоках, з безжурним свистом на устах ідеш у місто, певний, що нині тобі і кожний почин удасться і праця піде весело. Атже так гарно, так добре, так любо почався день. Може це загалом перелім!? Може від того дня і з долярівки сорок тисяч і з клясової міліончик!?.. А як ні, то бодай підвишка платні і малий спадок!...

Але Львів має трафіки, трафіки мають таблиці, а на таблицях вішають часописні реклямки. „Курієр" львівський і краківський, „Поранна", „Век", кілька „Експресів", кільканацять шмонцесів а в сірім кутику часом „Діло", „Новий Час" чи інша „Неділя".

Станеш біля телеграмок, бо хочеш знати, що у світі діється. Прочитаєш одну, дві і — вже по твоїм гуморі, по твоїй вірі у краще завтра, по твоїм усім.

„Niebezpieczeństwo wojny w Europie", „Masowe areszty wśród Ukraińców", „Malwerzacje w magistracie", „Straszne morderstwo na tle seksualnem", „Bestjalska zbrodnia pod Żółkwią", „Matka z czworgiem dzieci skoczyła do rzeki", „Nowy podatek komunalny", „Podwyżka cen opału", „Rozruchy chłopskie pod Nowym Targiem", „Kat zjechał do Kulikowa", „Rozstrzelanie szpiegów w Brześciu", і так далі і так далі, а одна вістка ліпша від другої.

Глянеш на сонце — померкло, подивишся на людей — похнюплені, покулені, очі зпід лоба як ножі. Ні сліду з ранішньої погоди, настрою і віри в краще завтра. Якже може бути погода, настрій і віра, коли цілий світ, приватно і „про публіко боно" патли собі з лоба дре, оклевечує себе, стріляє, вішає і мордує?!...

ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

Брамса, Вольфа і Ваґнера

у виконанні

п. ОДАРКИ БАНДРІВСЬКОЇ

Саля Муз. Т-ва ім. Лисенка. — Пятниця 13. X. Поч. 8.15 веч.

Возьмеш часопис у руки — ще гірше. Новинка за новинкою — волосся дубом стає. Нужда, кривда і жах взялися за руки і по цілій газеті танок завели. Чогось доброго, ясного, будучого нема, бо нішо таке не діється.

Маю перед собою два числа „Діла". Одно з 1909 р., друге з 1933.

Новинки з 1909 виглядають ось як:

„Новий руський епископ в Америці", „Відчит в Києві про галицькі відносини", „Львівські читальні „Просвіти" святкують 41-ші роковини", „На памятник Шевченка", „Школа ім. Грушевського в Києві", „Про національні танці — виклад д-ра Людкевича", „Еміграція до Канади", „Друкарські заробітки", „Стипендії для журналістів", „Тайний пунцій в Парижи", а тільки на добавок: „Крадіж на зелізничім звірци" — як доказ упадку моралі і „Зуби Мамута" — як сенсація.

А новинки з 1933 р. приносять:

„Наглий суд над Мадою", „Наглий суд у Бережанах", „Розправа проти Нича", „За шпіонаж", „Арештували адвоката", „Грабунковий напад", „Львівська хроніка" (крадежі, нещасливі випадки і вломи!), „Краєва хроніка" (грабунки і порахунки!), „Кровава стрілянина", „Підпал", „Після вбивства листаря", „Самогубство комірника" і інші вістки, по більшій части з мальверзаціями, ошуканством чи бійками.

Та це число не є ще типовим для характеристики „гарних часів", серед яких прийшлось нам коротати вік. Серед новинок є аж три безкровні, а одна навіть сонячна: „Українка жінкою міліонера". А бувають дні, коли кожна вістка скапує як не кровю, то сльозами, як не вонює злодійством, то бодай дефравдацією.

І як тут набрати доброго гумору, погідного погляду на життя, віри в людей?!...

Не то набрати, але навіть зберегти його не можна, хоч рано був і то неабиякий!

Галактіон Чіпка.

З судової салі.

ПРИСУД У ВЕЛИКОМУ КОМУНІСТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ В ТЕРНОПОЛІ.

Перед трибуналом суду присяжних в Тернополі почалася 6. жовтня ц. р. розправа проти 14 молодих людей (6 українців, 6 жидів і 2 жидівок), обвинувачених у приналежности до Комуністичної Партії Західної України в 1930 р. на терені Тернополя і тернопільського повіту та в участи в Окружному Комітеті згаданої партії в Тернополі. Справу обв. Сальки Екгавс виключили на внесок оборони, бо їй не доручили на час візвання на таном у 1930 р. відбудеться у грудневій розправу. Процес проти неї [illegible] калевшії.

Згаданий вище процес тривав від 26. вересня ц. р. і закінчився присудом 13 обвинувачених; всіх їх засудили на основі вердикту суддів присяжних (11 позитивних хвалів та один ам. середний) за злочин зі ст. 97 § 1. а. к. Був це останній процес зі серії великих комуністичних процесів, звязаних в так званою ліквідацією Центрального Комітету і деяких Окружних Комітетів КПЗУ, з котрих вже давніше один відбувся у Луцьку, а другий у Львові та покінчився засудом обвинувачених. Коронним свідком прокуратури у тих всіх процесах був Іван Козак, родом з Калуша, що ще як учень VIII. кляси стрийської гімназії у 1925 р. вступив до КПЗУ, а опісля, як студент львівського університету був членом ЦК КПЗУ і головним партійним інструктором та організатором до хвилини свого арештування в 1930 р. Слідство він звання в берестейського процесу слідчий суддя Демант з Варшави. Він цілими тижнями переслухував арештованого Івана Козака і списані тоді зізнання творять поважний том. Козак видав усіх комуністичних діячів в КПЗУ та подав їх точну характеристику й описав їхню діяльність (напр. розстріляного недавно в Москві Осипа Букшованого, ред. Антона Крушельницького та інших), висоту їх платень та субвенцій, які ішли з каси львівського консуляту СРСР на комуністичні та комунізуючі видавництва у Львові, між ними й на „Нові Шляхи". Як мотив видачі своїх кол. ліших товаришів з КПЗУ подав Козак при зізнанні своїм зізнань, що зневірився щодо комуністичного руху, вважає його за дуже шкідливий для українського народу і вважаючи, на основі своєї обсервації, комуністів за найбільших ворогів України і її визвольних змагань, рішився їх поборювати і розшифрувати їх діячів перед польською владою.

Цей свідок мав зізнавати і в тернопільському процесі, але на розправу не явився; поліція в Калуші, Станиславові і Луцьку відповіла судові, що на терені тих міст свідок не перебуває і місце його побуту незнане. З уваги на те, предсідник розправи на внесок прокуратора, вбезуперечі спротивної оборони, зарядив відчитання зізнань Козака, що викликали зрозумілу сенсацію.

Другою сенсацією була записка загадочного походження, писана симпатичним чорнилом, з жаліннями більшости обвинувачених. Поліція при нагоді ревізії в обв. Шпасірмана забрала двацятьвісьма чистих аркушів паперу і на одному з них в кілька днів пізніше, коли Шпасірман був уже в судовій вязниці, викликала воротку записку з наголовком „Члени Окр. Комітету", де подано деякі назвища без імен. На цій загадочній записці поліція оперла головно свої підозріння і не дало підстав до арештувань і теперішнього процесу. Оборона поставила була внесок допустити знавців письма на характер письма, але цього внеску трибунал не допустив.

Переслухано кільканацять свідків і відчитано ріжні зізнання й документи та на цьому закінчено доказове поступовання. Підпрокуратор Венцковський при умотивуванні акту обвинувачення підніс потребу боротьби з комунізмом, підніс і заслуги поліції у цьому напрямі та потребу існування поліційних конфідентів і їхні заслуги

в поборюванні комуністів. Опісля підчеркнув факт що обв. Прийма, Весоловський і Замковий перейшли з греко-кат. віри на безконфесійність і обговорив побіжно докази вини важніших обвинувачених, не згадуючи деяких зовсім. Натомісць близько половину своєї довшої промови присвятив обв. Гринькові Куріці, молодому господареві з Частасова, пов. Тернопіль (всі інші обвинувачені походять з робітничої сфери), спираючися на основі листа, що його писав обв. Куріца 17. квітня 1928 р. як рекрут з. комп. 60. п. п. в Острові Познанськім до свого товариша Теодора Пронишина в Настасові, де він записав кілька комуналів з виборчих сельробівських афішів. Цей лист занала потім поліція при ревізії у Пронишина і пересдала до полку, але військова влада не зробила з нього ніякого ужитку і Куріца при війську не був зовсім караний, а тільки від команданта компанії одержав упімнення, щоби більше не писав таких дурниць. На думку прокуратора зміст згаданого листа є достаточним доказом комуністичних поглядів Куріци і його приналежности до КПЗУ. Зробив з нього також провідника сельробів у Настасові, де при виборах до сойму у 1928 р. упало понад 900 голосів, на листу Сельроб-Єдність ч. 19, хоч в дійсности провідником сельробів був тамошній чоловий кандидат на сенатора з цієї листи, богатий реемігрант з Америки Іван Бичек, що гуртував біля себе головно сільську молодь під сель-робівськими гаслами. Факт, що обв. Куріца від часу свого повороту з війська (як реклямант по смерти свого батька з кінцем 1928 р.) є статочним господарем і всіми силами поборює (Івана Бичека раз навіть чинно) комунізуючий рух в селі, для прокуратора був без ваги, як і зізнання в цьому напрямі — нпр. факт, що обв. Куріца в травні п. р. зорганізував поїздку молоді з Настасова під своїм проводом на свято УМХ у Львові. Також зізнання адвоката Куріци (стрия обвинуваченого), його брата мґ-ра Вас. Куріци, війта Івана Базора, урядовця філії „Просвіти" в Тернополі д-ра Мелінишина та інших покликаних обор. д-ром Бараном, для прокуратора не істнували і він домагався безоглядного засуду обв. Куріци.

Перший промовив оборонець Гринька Куріци пос. д-р Степан Баран. У двогодинній промові начеркнув він коротко історію соціялізму і комунізму, перейшов революцію в колишній Росії в рр. 1917 боротьбу України з червоною Москвою і теперішнє її поневолення та згадав обширно про сучасні жахливі відносини за Збручем і голодову смерть міліонів українського населення. Згадав про історію утворення партії Сель-роб і її взаємини з комуністами та на тлі місцевих відносин і доказового матеріялу виказав наглядно, що обв. Куріца це то, що не є і не був комуністом, але як щирий українець поборює цю страшну заву. Вини по його стороні нема і його слід увільнити.

В черзі промовляли дальші оборонці: пос. д-р Ляпинка за обв. Прийму, Замкового і Клинга, д-р Погорілле за обв. Весоловського, Віллера й Естеру Сас, д-р Постригач за обв. Вартенбера, д-р Якимчук за обв. Ашкеназого, д-р Калин за обв. Тірнля фальзе Шнайдра, д-р Олійник за обв. Гінду Екгаус і Петра Олійовського та д-р Фішер за обв. Шпасірмана й Антона Олійовського.

По нараді лава присяглих потвердила питання щодо державної зради дотично 13 обвинувачених, а заперечила тільки щодо Гринька Куріци. На цій основі засуджено: *Григорія Прийму, Евстахія Весоловського й Осипа Замкового по десять літ вязниці і по 10 літ утрати прав. Мозеса Віллера на девять літ вязниці і 10 літ утрати прав. Лейзора Клинга на 8 літ вязн. і 10 літ утрати прав. Петра Олійовського на 7 літ вязн. і 10 літ утрати прав. Естеру Сас на 6 літ вязн. і 6 літ утрати прав. Фрідля Шпасірмана на пять літ вязн. і 5 літ утрати прав. Антона Олійовського на 4 роки вязн. і 5 літ утрати прав, Якуба Тіркля фальзе Шнайдра на 3 роки вязниці і 5 літ утрати прав. Ізраеля Ашкеназого і Мозеса Вартенберга фальзе Голіґера по два і пів року вязниці і по 5 літ утрати прав, та Гінду Екгаус зам. Пільвель на вісім місяців вязниці і 5 літ утрати прав* — всіх з увільненням від судових оплат і кошт... *сиці.* Вільним вийшов тільки *Гринько Куріца.*

Крім Клинга й Антона Олійовського — всі інші відповідали з вільної стопи. По засуді всіх крім Гінди Екгаус заарештували на салі і відвели до вязниці. Оборона вносить касацію.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА II. КЛЯСИ У СИТКІВЦІ.

Нині 8. ц. м. на токах Л. К. С. при вул. Войтіха відбудуться фінали мистецтв II. кляси у грах поодиноких і подвійних мущин. Є це остання ситківкова імпреза у цьому сезоні. З огляду на вирівняну клясу змагунів фінали заповідаються дуже цікаво, тимбільше, що боротьба йде за мандрівну чашу п. Романа Дзеровича, що буде вручена переможцеві в поодинокій грі. Початок гор: год. 9. рано

ВІДБИВАНКА.

Змаганнями Плай — УССК 2:1 закінчилася перша рунда жіночих мистецтв у відбиванці. Веде Плай (6 п.) перед Соколом IV (4 п.), Дніпром (2 п.), та УССК (0 п.)

В категорії мужеської відбиванки найбільшою несподіванкою були дві програні Плаю: з Соколом IV 1:2 й УССК-ом 1:2. Плай, що ще на весну був найкращою дружиною відбиванки в УСС, тепер виказує виразний спадок форми.

КРАЄВЕ МИСТЕЦТВО ВІДБИВАНКИ.

Субреферат спортових гор повідомляє, що в неділю 29. ц. м. („День штафет") відбудуться змагання на мистецтво краю в жін. і муж. відбиванці. Візьмуть участь мистці Львова, Перемишля, Станиславова і Стрия. Тому згадані округи мусять до того часу покінчити розгривки і прислати своїх мистців до Львова. Це перша того роду імпреза у нас повинна стрінутися зі зрозумілим зацікавленням.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 8. X. год. 3.30 попол. „Викрадена наречена".

Неділя, 8. X. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17".

Понеділок, 9. X. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17".

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 8. X. год. 3.30 попол. „Неприятелька мущин".

Неділя, 8. X. год. 7.30 веч. „Готівка".

Понеділок, 9. X. год. 7.30 веч. „Готівка".

Кіна.

АДРІЯ: „В гураганному вогні" (Том Мікс).

АПОЛЬО: „Веселий караванир" (Власта Буріян).

АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП".

КАСІНО: „Серце велитня" (Волес Беррі).

КОПЕРНИК: „Пісня над піснями" (Марлена Дітріх).

КОЛІСЕЙ: „Володар пустині", ревія „Хто раз відвідає нас..."

МАРУСЕНЬКА: „Пісня над піснями" (Марлена Дітріх).

МІРАЖ: „Золотий молох", „Коли хочеш віддати серце" (Ліліяна Гарвей).

МУЗА: „Мата Гарі" (Ґрета Ґарбо, Рамон Новаро).

ПАЛЯС: „12 крісел" (Власта Буріян, Димша).

ПАН: „Манджурія горить" і ревія.

ПАСАЖ: „Король арени" (Кен Мейнард).

СТИЛЕВЕ: „Веселий любко" та ревія.

ХИМЕРА: „Дика дівчина".

УТІХА: „Пожадання", ревія „Прийдіть до нас до кіна".

Закордонне радіо.

Неділя, 8. жовтня 1933.

Братислава (279.3) 16.00 Концерт; **Копенгаген** (281.2) 22.10 Пісні; **Берлін** (419) 16.35 Пісні; **Білгород** (429.7) 11.30, 12.30, 20.30 Спів; **Рим** (441.2) 17.15 Концерт; **Прага** (488.6) 18.00 „Зузанина тайна" оп. Вольф-Феррарія, 19.30 „Турандо" оп. Пуччінія; **Відень** (517.2) 10.50 Камер. музика, 12.00 Концерт, 19.00 Солісти; **Мюнхен** (532.9) 11.00 Концерт, 19.05 „Кавалерія Рустікана" оп. Масканія, „Паяци" Леонкавалля; **Будапешт** (550.5) 18.00 Мад. музика, 20.25 „Блакитний мазур" оп. Легара; **Харків** (937.5) 9.00 Солісти, 10.00 Симф. концерт, 13.50 Українська нар. музика, 18.00 Солісти, 19.00 Танк. й популярна музика; **Гільверзум** (1875) 15.10 Медолинський хор.

Вівторок, 10. жовтня 1933.

Братислава (279.3) 17.50 Скрипка; 20.05 Симф. концерт; **Міляно** (331.8) 13.45, 17.10 Музика, 20.30 „Гуґліемо Реткліф" оп. Масканія; **Брно** (342.1) 21.05 „Весілля" комедія Зощенка; **Гельсінгфорс** (368.1) 17.00 18.40, 20.05 Фінл. музика, 19.05, 19.25 Спів; **Букарешт** (394.2) 22.00 Спів; **Білгород** (429.7) 20.00 Арії; **Прага** (488.6) 16.00 Концерт; **Відень** (517.2) 11.30, 19.00 Концерт, 17.25 Скрипка; **Рига** (525) 16.30 Хоральні пісні; **Мюнхен** (532.9) 22.00 „Ді Лявх" комедія Лювкеса; **Будапешт** (550.5) 19.30 „Гуніяді Лясльо" оп. Еркеля; **Харків** (937.5) 9.00 Пісні, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Українські композитори, 15.00 Популярна музика, 18.00 Концерт, 19.00 Музика з „Березілю"; **Москва** (1304.3) 15.00 Гумор і сатира 16.30 Більшовицька драматургія.

Львівське радіо.

Неділя, 8. жовтня 1933.

9.05 Руханка; 9.20, 9.40, 11.45, 14.20, 15.10, 23.05 Грамофон; 12.10 Метеорольогічні вістки; 12.15, 13.12 Муз. поранок; 13.00 Балачка для працюючих; 14.00 Вищі хліборобські курси; 14.15 Рільнича біржа; 15.00 Про недолю звірят; 15.25 Народня капеля з Ловіча; 16.00 „Бум-бум-бум" вес. авдиція для дітей від 5 до 90 літ; 16.30 Скрипка; 16.45 Подорож на Схід, Словацького; 17.00 Балачка для жінок; 17.15 Нар. авдиція зі Сокільник; 18.00 Авдиція; 18.40 Спів (Марія Ронська, мецосопран); 19.05 Всячина, грамофон; 19.30 Для дітей: Що чувати в світі?; 19.50 Легка музика, спів (Ол. Васель); 20.50 Веч. денник; 21.00 Відчит; 21.15 На веселій львівській хвилі; 22.15, 22.16 Спортові вістки; 22.25 Танкова музика.

Вівторок, 10. жовтня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Легка музика; 12.30 Полудневий денник, Метеорол. вістки; 15.30 Господарський комунікат; 15.40 Бетовен (з грам. плит); 16.40 Листи та програми; 16.55 Цикль музич. архитворів 16-20 століття (скрипка, спів); 17.50 Туристичний комунікат; 18.00 Малярство краєвидів як вияв натуралізму; 18.20 Фортепян; 19.05 Три знаки запиту; 19.25 Актуальний фейлетон; 19.45 Веч. денник; 20.00 Оркестра, спів (Довнар-Запольська, сопран), у перерві „Диспута в пущі" (зі Шова „Пригоди чорної дівчини); 22.00 Спортові вістки; 22.10 Танкова музика; 23.00 Найгарніші твори з грам. плит (хор ревелерсів Дана).

БІРЖА.

ГРОШІ.

У суботу Банк Польський платив за долара 5.70 зол., у приватних оборотах 5.70 зол.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.50, 124.81, 124.19; Данціґ 173.48, 173.91, 173.05; Голяндія 359.85, 360.75, 358.95; Льондон 27.46, 27.63, 27.33; Париж 34.92, 35.00, 34.83; Швайцарія 172.92, 173.35, 172.49; Італія 46.90, 47.13, 46.67; Берлін 212.55.

Акції.

Банк Польський 79.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 7. X.: масло пр. дес. і експ. зол. 2.90, молоко 19 сот., сметана 90 сот., яйця 3.90—4.— зол. за копу. Тенденція на всі артикули сильна.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Важне для Станиславівщини. Перші Установчі Загальні Збори Повітового Союзу Кружків Р. Ш. у Станиславові відбудуться дня 15. жовтня 1933 в Станиславові в год. 12-ій в полудне в салі „Сокола" при вул. 3. Мая ч. 18. В тих Загальних Зборах мають узяти участь делегати Кружків Рідної Школи станиславівського політ. повіту, вибрані згідно з постановами статуту. На Загальних Зборах проводить делегат Головної Управи Р. Ш. Денний порядок: 1) Відкриття. 2) Ознайомлення з дотичними постановами статуту Р. Ш. і Правильником призначеним для Пов. Союзів Кружків Р. Ш. 3) Означення числа членів Ради та їх заступників (§ 34. стат.), 4) Вибір голови Пов. Союзу Кружків і членів Ради. 5) Внески й запити. Наради ведуться виключно в українській мові. Якби в означеній порі не було відповідного числа делегатів (бодай половини приналежних Кружків Р. Ш.), то Загальні Збори відбудуться годину пізніше без огляду на число репрезентованих Кружків Рідної Школи (§ 39. стат.). — **Головна Управа Рідної Школи.** 478

Товариство „Взаїмна Допомога" неприйнятих до служби урядовиків б. австрійської і російської держави у Львові бажаючи основати захист для старців, позбавлених заробітку та даху над головою, прохає все українське громадянство з краю і закордоном допомогти ласкавими жертвами на цю ціль, які прохає слати до Земельного Банку у Львові вулиця Словацького ч. 14 на „Захист для Старців" ч. кн. 7341. Всі українські часописи в краю і закордоном прохаємо передрукувати. — Львів, дня 6. X. 1933. — **К. Гарасюк**, секрет. **І. Павлюк**, голова. 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.